

**A 2013. évi kompetenciamérés
eredményeinek elemzése**
Petőfi Sándor Gimnázium, Bp
10. évfolyam

*Az OKM által szolgáltatott adatok
alapján készítette: Bakondi Gábor*

Bevezetés

A 2013. évi FIT jelentés (2014. február) érdekességét az adta, hogy a 2014. januári félévi értekezleten tartott ismertető után még mindenkiben frissek voltak a korábbi eredmények. Az osztályfőnökök (végre!) felfedezték azt a lehetőséget, hogy diákjaik fejlődését az oktatási azonosító begépelésével maguk is nyomon kísérhetik. Számos meglepetést okozott, amikor az általunk személyesen ismert diákok a részünkről elvárt szint feletti vagy alatti eredményeket értek el a mérésben. Ismeretes, hogy 2008 februárjától az országos kompetenciamérések eredményei – intézményi bontásban – az internetre is felkerültek. Többször írtam már arról, hogy ez milyen kihívás elé állítja az iskolákat. (Az is igaz persze, hogy a szülők még nem élnek ezzel a lehetőséggel; a leggyakoribb kérdés a szülői tájékoztatókon tovább is a „hány százalék kerül be az egyetemre” kezdetű kérdéskör. Könnyű belátni, hogy az erre adott – akár számszerű – válasznak nincs relevanciája.)

Izgalmasak az eredmények az iskola beiskolázási stratégiája szempontjából. Évről évre növekszik az iskolába érkező jelentkezési lapok száma. Még ennél is nagyobb arányban növekszik a szóbeli beszélgetésen megjelenő száma. Mégis azt kell látnunk, ahogy az áttörés – legalábbis ami a kompetencia-eredményeket illeti – még nem következett be. Mi lehet ennek az oka? Kézenfekvő a feltételezés, hogy a diákok egyre-több és több helyre adják be a jelentkezési lapjukat. Erre utaló információk ugyan más iskolákból is érkeztek, a jelentkezők száma azonban olyan stratégiai adat az intézmények számára, hogy erről megbízható információt legfeljebb a titkárságokon kaphatnánk. Ugyanakkor sok más jel (pl. az internetes oldalaink látogatottsága) azt mutatja, hogy a csökkenő létszámú korosztályokból relatíve jóval többen érdeklődnek a Petőfi iránt.

Hangsúlyozni kell, hogy a kompetenciamérések egyik legfőbb előnye az, hogy az iskolákat nem csupán az elért eredmények alapján lehet elhelyezni az intézmények mezőnyében, hanem a szociokulturális háttér korrigáló hatását is figyelembe tudjuk venni.

Intézményi oldalról új helyzet állt elő. Az iskolai munka eredményessége – legalábbis részben – bármely érdeklődő számára elérhetővé vált. Az iskolák nyilvánossági munkájukban, a beiskolázás megtervezésekor nem mellőzhetik ezeket az eredményeket. A szülők jelentős része már eddig is próbálta összehasonlítani a szóba jövő intézményeket. Most ez a szülői réteg új eszközt kapott a kezébe. (A kompetenciamérések publikussá tétele része annak a folyamatnak, amely egyre inkább átláthatóvá teszi az iskolákat. Gondoljunk itt a KIR adatbázis hozzáférhető részeire, amely az intézmények infrastrukturális adatait és a pedagógiai programjának elemeit is tartalmazza..)

Ezek alapján – úgy véljük – az egyes iskolák jól felfogott érdeke az országos mérések alapos elemzése, és a megfelelő következtetések levonása.

Az utóbbi években ún. intézményi összefoglalók is készülnek. Bár ennek a populáris formájával (mosolygós és szomú szmájlik) nem tudunk teljesen azonosulni, de kétségtelen, hogy az iskolát kereső szülők számára ezek nagyon informatívak lehetnek. Ezért ezeket az összefoglaló táblázatokat most teljes terjedelmében ide másoljuk.

A telephely létszámadatai (2013. évi mérés)

Évfolyam	Képzési forma	Tanulók száma			
		Összesen	A jelentésben szereplők	CSH-indexszel rendelkezők	A 2011-es eredménnyel is rendelkezők
10.	4 évfolyamos gimnázium	110	103	93	87

Piros szín jelzi, ha valamely évfolyamon és képzési formában a telephely CSH-indexe vagy a 2011-es eredmények alapján a várható eredmény nem becslhető megbízhatóan.

Átlageredmények

Mérési terület	Évfolyam	Képzési forma	Átlageredmény (megbízhatósági tartomány)					
			A telephelyen	Országos	Az első viszonyítási csoport		A második viszonyítási csoport	
					Neve	Eredménye	Neve	Eredménye
Matematika	10.	4 évf. gimn.	1700 (1671;1723)	1640 (1639;1641)	4 évf. gimn.	1735 (1733;1737)	Nagy 4 évf. gimn.	1762 (1759;1764)
Szövegértés	10.	4 évf. gimn.	1679 (1654;1706)	1620 (1619;1621)	4 évf. gimn.	1725 (1724;1727)	Nagy 4 évf. gimn.	1749 (1748;1751)

A telephely eredményénél szignifikánsan alacsonyabb az adott érték

A telephely eredménye nem különbözik szignifikánsan az adott értéktől

A telephely eredményénél szignifikánsan magasabb az adott érték

A telephely eredménye a tanulók CSH-indexének tükrében

Mérési terület	Évfolyam	Képzési forma	A tényleges eredmény a várhatóhoz képest	
			Országos regresszió alapján	A megfelelő képzési forma/településtípus telephelyeire illesztett regresszió alapján
Matematika	10.	4 évf. gimn.		
Szövegértés	10.	4 évf. gimn.		

A telephely eredménye szignifikánsan magasabb a várhatónál

A telephely eredménye nem különbözik szignifikánsan a várhatótól

A telephely eredménye szignifikánsan gyengébb a várhatónál

A telephely eredménye a tanulók korábbi eredményének tükrében

Mérési terület	Évfolyam	Képzési forma	A tényleges eredmény a várhatóhoz képest	
			Országos regresszió alapján	A megfelelő képzési forma/településtípus telephelyeire illesztett regresszió alapján
Matematika	10.	4 évf. gimn.		
Szövegértés	10.	4 évf. gimn.		

A telephely eredménye szignifikánsan magasabb a várhatónál

A telephely eredménye nem különbözik szignifikánsan a várhatótól

A telephely eredménye szignifikánsan gyengébb a várhatónál

A 2013. évi kompetenciamérés eredményeinek elemzése
Petőfi Sándor Gimnázium, Bp, 10. évfolyam

A telephely eredménye az eddigi kompetenciamérésekben*

Mérési terület	Évf.	Képzési forma	Átlageredmény (megbízhatósági tartomány)				
			2013	2012	2011	2010	2009
Matematika	10.	4 évf. gimn.	1700 (1671;1723)	 1695 (1668;1724)	 1680 (1656;1709)	 1660 (1621;1697)	 1718 (1694;1744)
Szövegértés	10.	4 évf. gimn.	1679 (1654;1706)	 1672 (1639;1695)	 1675 (1651;1700)	 1732 (1704;1761)	 1720 (1687;1739)

 A 2013. évi eredmény az adott év eredményénél szignifikánsan magasabb

 A telephely 2013. évi eredménye nem különbözik szignifikánsan az adott év eredményétől

 A 2013. évi eredmény az adott év eredményénél szignifikánsan gyengébb

* A FIT – jelentésben 2012-től kezdődően a 95%-os megbízhatósági tartományokat tüntetjük fel, ezért a 2011. évi vagy annál régebbi átlageredmények esetében a táblázatban látható megbízhatósági tartomány szélesebb a 2012. évnél korábbi jelentésekben szereplő 90%-os megbízhatósági tartománynál.

Az alapszintet el nem érő tanulók aránya

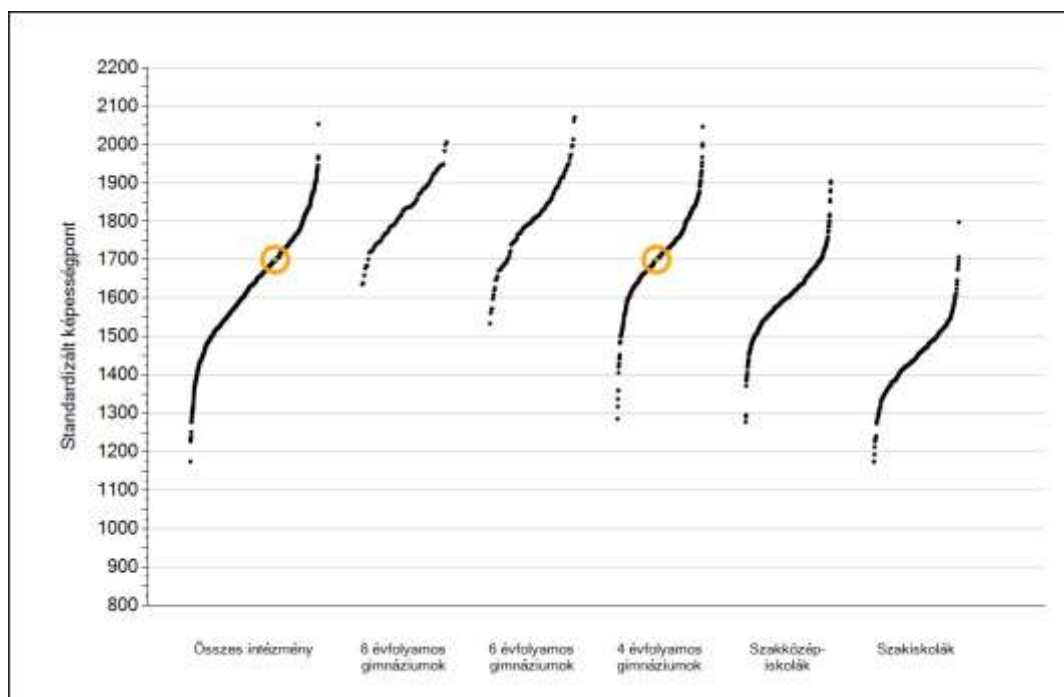
Mérési terület	Évfolyam	Képzési forma	Alapszint	Az alapszint alatt teljesítő tanulók aránya (%)		
				A telephelyen	Országosan	A megfelelő képzési típusban/településtípusban
Matematika	10.	4 évf. gimn.	4. képességi szint	16,5	35,7	16,1
Szövegértés	10.	4 évf. gimn.	4. képességi szint	6,8	25,1	6,8

Sem a konkrét szám adatok, sem a mosolygós és szomorú fejek száma nem tért el a korábbi évek gyakorlatától. Vannak hangsúlybeli eltérések persze... ezekről inkább a tanulságok részben írunk.

Elemzések

1–2. ábra: Az iskola tanulóinak teljesítménye a felmérésben részt vett többi telephely, különböző részpopulációk¹ eredményeihez viszonyítva.

Az intézmény eredményét egy narancssárga pont jelzi, a körülötte lévő kör az átlag konfidencia-intervallumát² jelzi.

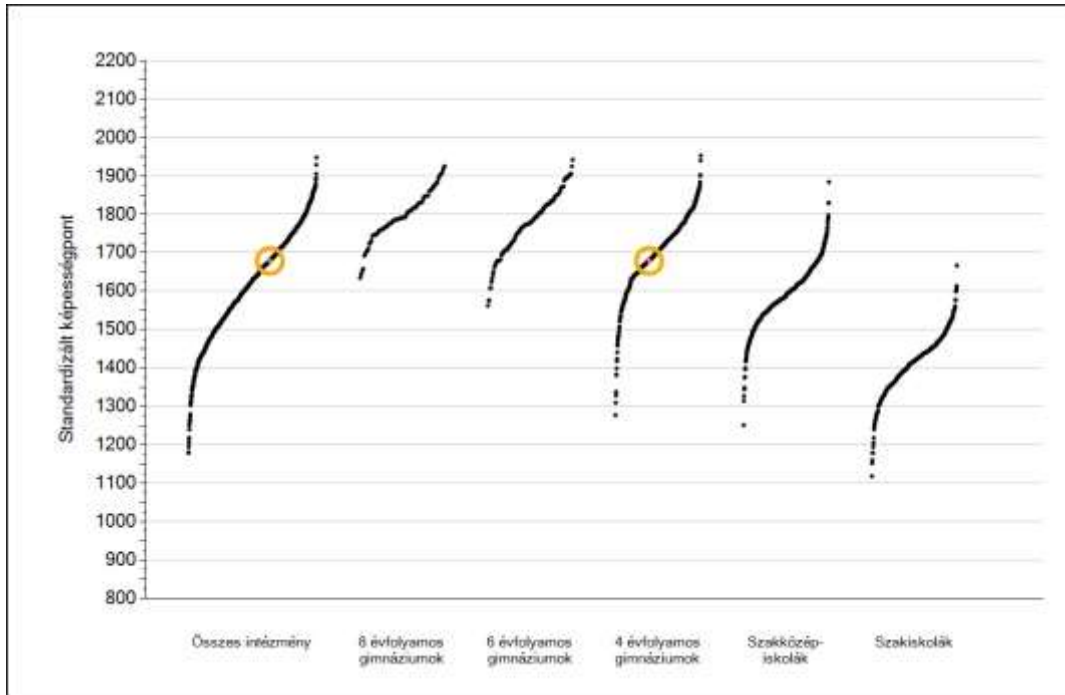
1. ábra: A telephelyek átlageredményeinek összehasonlítása: matematika

A 10. évfolyam matematika eredménye az országos átlag feletti és belesimul a négyosztályos gimnáziumok eredményeibe. Az igazán informatív adat a 2. ábrán látható, annak a is a jobb oldali részén. A kérdés (miközben látható, hogy a Petőfi tényleg egy „átlagos gimnázium”) a jobboldali diagram.

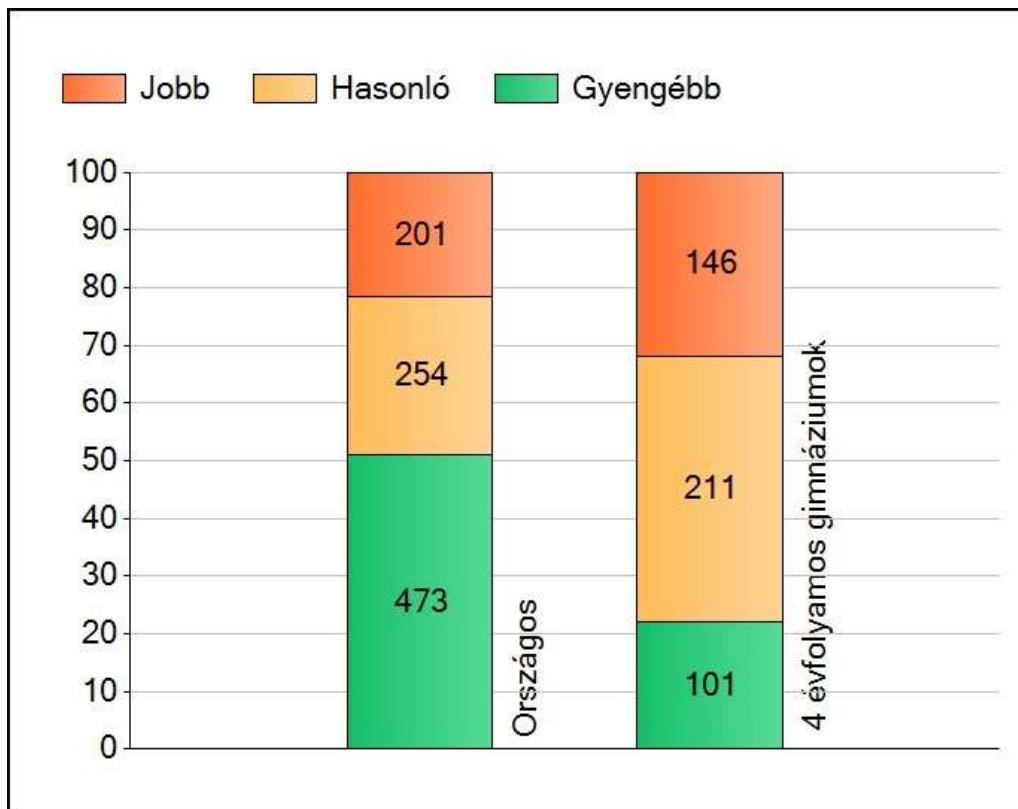
¹ **részpopuláció:** a teljes populáció valamilyen szabály szerint válogatott részhalmaza. A 8. osztályosok vonatkozásában pl.: a város 8. osztályosai, a megyeszékhelyi iskolák 8. osztályosai, stb.

² **konfidencia-intervallum:** az átlag egy statisztikai eredmény, amihez egy statisztikai hiba rendelhető. Ugyanis ha egy ekvivalens tesztet ismét kitöltjük ugyanazon tanulókkal, nem feltétlenül ezt az átlagot kapjuk eredményül, holott a vizsgált minta ugyanaz. Ugyanazon a minta átlagos eredménye 90%-os valószínűséggel kerül egy statisztika módszerekkel meghatározható intervallumba – ezt a tartományt nevezzük konfidencia-intervallumnak. Az OKM 2007 FIT- jelentésben 90%-os konfidencia-intervallumot alkalmaztak.

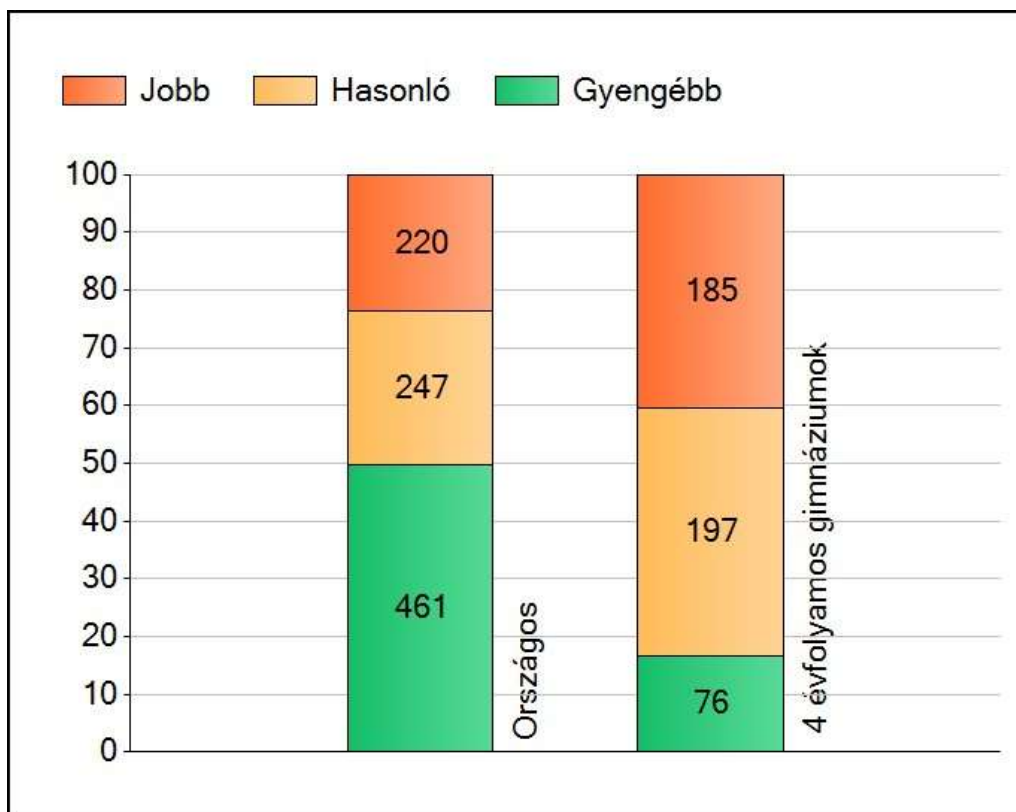
2. ábra: A telephelyek átlageredményeinek összehasonlítása: szövegértés

2. ábra: A telephelyek átlageredményeinek összehasonlítása: szövegértés

3. ábra: A Petőfi Gimnázium elhelyezkedése az országos mintában: matematika

4. ábra: A Petőfi Gimnázium elhelyezkedése az országos mintában: matematika

A kérdés: a 146 (185) szignifikánsan jobb iskolából hány tisztán négyosztályos profilú? (A nyelvi előkészítővel induló ötosztályos képzéseket is ide soroljuk most) Ugyanis – feltételezésünk szerint – a szerkezetváltó iskolák négyosztályos részlegét erősen húzzas a hatosztályos profil. (Pl oda jár a testvér; megpróbált a diák bejutni a hatosztályos képzésbe, most megpróbálkozik a négyosztályos képzéssel” stb.)

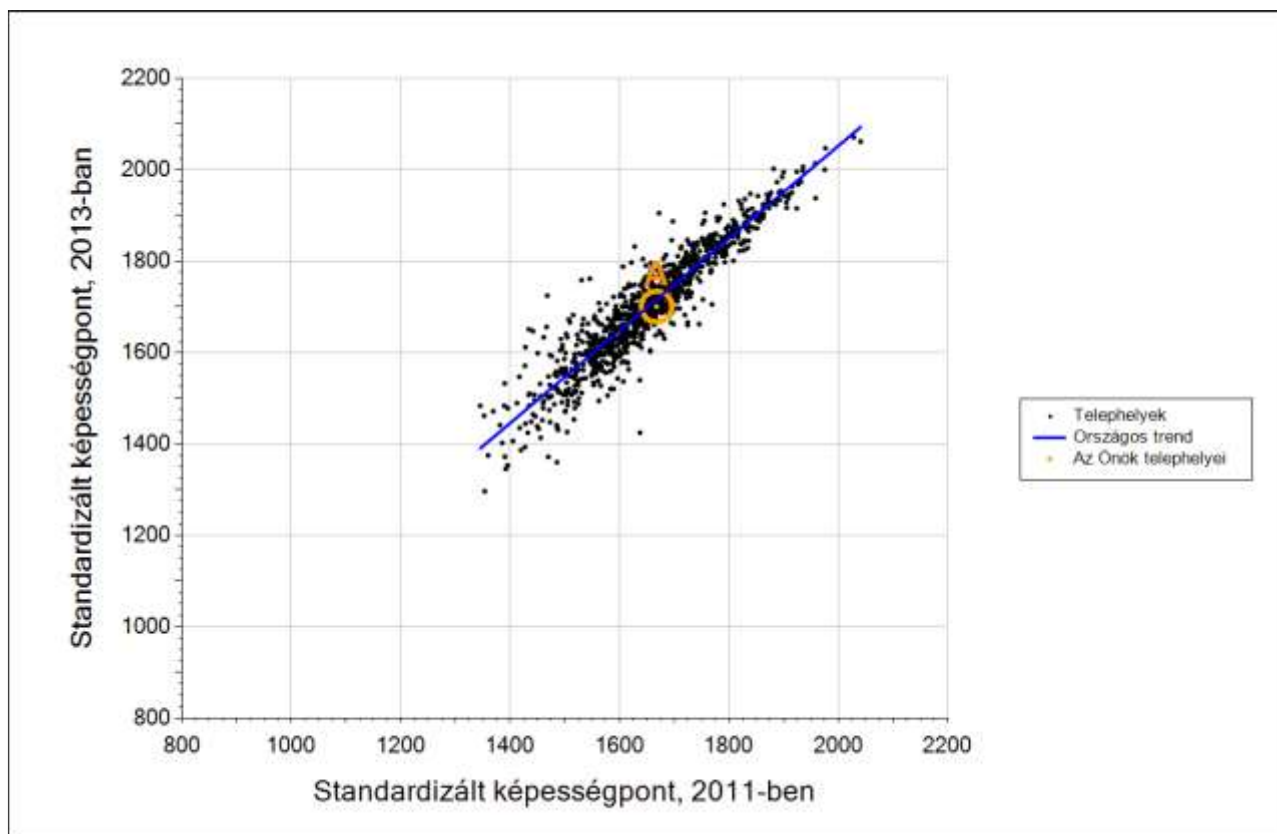
Rövid kutatást végeztünk melynek eredménye, hogy vidéken szinte nincsenek tisztán négyosztályos gimnáziumok, a vegyes profil a jellemző (6+4 évfolyamos egyidejű képzés , gimnázium és szakközépiskola) Meglátásunk szerint a kimutathatóan jobb iskolák szinte mintegyike működtet hat vagy nyolc osztályos képzési formát. Jónéhány budapesti gimnázium honlapját felkeresve eddig egyetlen olyan tisztán négyosztályos gimnáziumot találtunk, amely szignifikánsan jobb eredményt ér el a Petőfinél. Úgy tűnik, maga a beiskolázási eljárás állítja az iskolát olyan pályára, amely újra és újra azokat a diákokat sodorja hozzánk, akik (a) már többségükben kudarcot szenvedtek korábbi felvételikén (b) nevesebbnek gondolt gimnáziumok négyosztályos képzéseit célozzák meg és a Petőfit tartalékiskolának jelölik.

A motiváció szerepe

Néhány korábbi felmérésben szerepelt a fegyelemindex, és a motivációindex, mint mért mennyiség. Az utóbbi évek méréseiben ezek a változók már nem szerepelnek. Kár, mert továbbra is fennáll a gyanúnk, hogy diákjaink jobb eredményekre lennének képesek. (Az osztályonkénti képességeloszlások elemzése is ezt mutatja).

Tanulóink teljesítménye a korábbi mérések tükrében

5. ábra: A Petőfi Gimnázium tanulójának teljesítménye a korábbi eredmények tükrében (matematika)

Mint látható, nincs lényeges változás az előző évekhez képest, a jelentkezési lapok örömdetesen emelkedő száma még nem hozott áttörést az eredményességben. (A szövegértés eredmények hasonló eredményre vezetnek).

A kompetenciamérések tanulságai, teendők a Petőfi Gimnáziumban

Elég régóta mérik a tanulóinkat ahhoz, hogy a mérések eredményei beépüljenek a pedagógiai kultúrába. A „márpedig tanár munkája nem mérhető” kezdetű ellenvetések szerencsére elhalkultak, de a kompetencia-alapú oktatás még mindig problémákkal terhelt. Meglátásunk szerint ennek egyik oka az, hogy nincsenek egyértelműen kijelölve a határok. A kollégák egy része még mindig a hagyományos tudásszint-mérő értékeléshez vonzódik és megvan erre az okuk. (Keveset érnek az „életszerű” matematika példák, ha a továbbtanuló diákok sikítva rohannak ki az első analízis előadásról, mert nem értik a formalizmusokat.)

A Petőfi Gimnázium alapproblémája húsz éve ugyanaz. Egy már kétszer „leválogatott”, felvételi kudarcokkal terhelt körből „válogatunk” bár a jelenlegi felvételi rendszerben még az is nehezen becsülhető, hogy valójában jelölték első helyen iskolánkat. A tantestület – tudjuk jól – hajlana az intenzívebb munkára, ami következtos számonkérésekkel jár együtt. A mérések tanúsága szerint az igényes számonkéréseket még mindig a tanulók terhelhetősége kérdőjelezi meg.

Másrészt igaz az is, hogy iskolánk iránt növekszik az érdeklődés, az iskolába jelentkező tanulók száma évről évre dinamikusan növekszik. Reményeink szerint eljön az a pillanat, amikor a minőség javulása érzékelhető válik, csak éppen nem tudjuk mikor. A kompetenciamérések – főleg az egyénekre lebontot „nyomkövetés” – erős eszközt ad a szaktanárok kezébe. El lehet töprengeni azon, hogy egy hetes (legmagasabb) képességszinten lévő tanuló miért nem teljesít jól a tanév folyamán. De látjuk azt is, hogy a korábban használt tankönyvek absztrakciós szintje magasabb annál, mint hogy az összes diákunk haszonnal forgathatná.

A legnagyobb eredménynek azt tartjuk, hogy a sok bizonytalanság ellenére (kétszeri fenntartóváltás az elmúlt tíz évben; kettő, egy, majd újra két igazgatóhelyettes; a folyamatosan csökkenő tanári létszám, a tanárok folyamatosan növekvő terhelése; az évről évre, pontosabban ped. programról ped. programra változó tantárgyi óraszámok stb) az iskola stabilan nyújtja a megszokott szintjét. De – leírtuk már ezt is sokszor – eredményeink csak országos átlaghoz képest jók, a saját referencia-csoportjainkban inkább a középmezőny alsó szélén mozgunk.

Csak remélni lehet, hogy az iskolát érő változások „eredője” – a kollégák mérési kultúrájának öröndetes javulásával együtt – oda fog vezetni, hogy hamarosan javuló kompetencia-eredményekről számolhatunk be.